

דבסוף הספר הוא כך דרך כתיבה על כן כשר כונן בסוף הדף. אך הרמ"א דלא פירש כן שעשה כונן ע"כ דס"ל דגם בסוף הס"ת פוסל כונן.

ועי' בספרי משא בני קהת על הרמז"ס בהל' מוזה (פ"ה ה"א) כמה דינים בהלכות כקובה וכונן.

ה) נסתפקתי אם הג' שורות אחרונות של פרשת שמע הוא כונן אם יש לפסול די"ל דהשורה אחרונה של שמע בלא"ה נריך שיקר שורתו וא"כ חוץ השורה אחרונה שנריך לקצר הוא רק שני שורות שהן כונן וכדי שיהי' כונן צעין שיקר ג' שורות.

דברי י"ד

ושמעתי מהגאון רי"ש אלישיב שליט"א שפסק דהשורה אחרונה של שמע אינו מטרף לפסול כיון דבלא"ה נריך שיכנס מעט, וצעין ג' שורות חוץ מהשורה אחרונה שיהא משום כונן.

העו"ה דה"ה: א) פסול כקובה וכונן פוסל גם בתפילין וס"ת. ב) שורה אחרונה של שמע אינו מטרף לגבי פסול כונן. ג) ובסוף הס"ת הוא מחלוקת אי פוסל כונן. ד) ס"ת ג"כ צעי שיהא מוקף גיל.

סימן מ"ד

שאלה: בשכונת סת"ם דקיי"ל דצריך שיאמר לשם קדושת סת"ם אם לא אמר לשם קדושת סת"ם אלא אמר לשם מצות סת"ם או לשם סת"ם האם ג"כ מועיל.

תשובה: א) לגבי עיבוד העורות ודאי סגי אפילו אמר סתם שמעבד לשם תפילין דהכי כ' המחבר (בס"י ל"ב ס"ח) דנחלת העיבוד יאמר לשם תפילין, ומשמע דאפילו לא אמר לשם קדושת תפילין סגי.

אך לגבי כתיבה כ' המחבר שם (בס"י י"ט) דנחלת הכתיבה יאמר לשם קדושת תפילין ע"כ, משמע דלא סגי אם אומר לשם תפילין גרידא, ונריך שיזכיר לשם קדושת וכו', אך מ"מ נראה דמהני דהרי אי' צ"י שם כתב הרא"ש צריש ה"ל תפילין לנריך שיאמר שכותב לשמן והאזכרות יכתוב לשם קדושת השם. וכן כ' אח"כ לנריך שיאמר דנחלת הכתיבה שכותב הכל לשם תורת ישראל ואזכרות שלו לשם קדושת עי"ש אלמא דמהני אפילו לא הזכיר תיבת קדושה וכן משמע צ"י יור"ד (רס"י רע"ד) מש"כ בשם הסמ"ג וכן משמע בהרמז"ס פ"א מהל' תפילין הט"ו ובהג"מ שם דלא צעי להזכיר קדושה

ועי"ש בנחל אשכול שכ' דמגילת אין ראוי דגויל הוא שם הכולל. וצ"ע דאיך דחה בקש דברי המרדכי, ועי' ג"כ בתקו"ז (ת' ק"מ) דס"ת שאינו מוק"ג פסול.

ומנחתי ג"כ בשו"ת הרשב"א (ח"א ס' תרי"א) שהאריך להוכיח דגם ס"ת צעי שיהא מוק"ג והוא כ"ש מתפילין ומוזות, ועוד דאמר רב כל אות דאין מוק"ג פסולה, אלמא דאינה אות, וכיון דאינו אות מה לי ס"ת ומה לי תפילין ומוזות ע"כ. וכן ס"ל התוס' בגיטין (כ' ע"ב ד"ה לא) דס"ת צעי שיהא מוקף גויל.

ג) ולפי"ז כיון דבמוזה פוסל כקובה כ"ש צס"ת דחמור דודאי פוסל. והא דאי' צס"ע דין כקובה רק לגבי מוזה ולא לגבי ס"ת, משום דגם בגמרא נקט דין כקובה במוזה דוקא והטעם דנקט הש"ס רק במוזה נראה דבמוזה היו רגילים לעשות מיני ציורים וכדומה וע"כ אי' בגמרא דאם עשה מוזה כצורת קובה או כונן פסול.

דברי י"ד

ועוד דאי' במנחות (ל"א ע"ב) מוזה שעשאה צ"ג"א' תיבות כשירה ובלבד שלא יעשה כקובה, ועל כן נקט הגמ' במוזה, דבס"ת איחא שם בגמ' דפסול אם עשה צ"ג"א' דהוי כשורה. וכיון דהש"ס נקט כקובה במוזה להשמיענו דאע"ג דצ"ג"א' אינו פוסל במוזה. מ"מ כקובה פוסל, ע"כ גם צס"ע נקט הך דין דקובה במוזה, ובס"ת כ"ש דפסול דאפילו אם עשו צ"ג"א' פוסל אע"ג דאין פוסל במוזה כ"ש כקובה דפוסל במוזה דודאי שפוסל צס"ת.

ד) וחכם א' העירני דבמנחות (ל' ע"א) אי' דבסוף הס"ת מקצר והולך עד סוף הדף ופרש"י מקצר השיטין והולך ועי"ש דהציר דהוא ממש כעין זנב, אלמא דבס"ת כשר כקובה או כונן.

אבל אין הכרח לפרש כמו הציר. אלא יל"פ כדאי ברמ"א בהל' ס"ת (ס' רע"ב ס"ד) שמפרש דעושה אותיות ארוכות ומקצר דנקט הש"ס פירושו שכל הדף אין כותב הרבה תיבות אלא מעט תיבות ומקצר השיטין אבל אינו עושה כונן. ועי' בדברי חמודות על הלכות קטנות הל' ס"ת ס"ק צ"ב.

אבל עי' במרדכי שפירש מקצר ועולה דהיינו שעושה כונן. אלמא דכשר צס"ת כונן, אך י"ל דרך בסוף הס"ת שאני דבסוף הספר הי' כך הדרך לקצר כמו שאפשר לראות בספרים ישנים דבסוף הספר מקצרים השורות, ועי' בקרן אורה על מנחות שפי' דמש"ה כקובה וכונן פסול דאין דרך כתיבה כך ע"כ, וכיון

מונח רק על האות אצל מתחם השעוה יש גיל מוקף
כניב האות כשר.

(ועי' ג"כ בשו"ת הר לבי יור"ד (סי' רכ"ט) שדן
שם בענין משיחת לאק על הכתב בס"ת והציא מהך
דשעוה שנפל על האות דכתב הפתחי תשובה דאם ניכר
האות כשר, ועי"ש שדן המס בענין דיש כתב על גבי
הכתב דמלך החוש נעשה הזכוכית כעין חיפוי ויש לחוש
שהאותיות בולטות דרך הזכוכית וצמישות היד מרגיש כי
הלחץ נעשה בו בליטת אותיות וע"כ יש כתב ע"ג כתב
עי"ש מה שכ' ע"ז]. אצל בנידון דידן דאין חשש של כתב
על גבי כתב כיון שהאותיות נראין דרך הדבק השקוף
נראה דיש להכשיר.

(ב) אצל עיין בספר שערי אפרים מר' אפרים זלמן
מרגלית (בשער ה' ה"ז) שכ' דאם נמצא בשעת הקריאה
טיפת שעוה שנטף על אותיות מהס"ת אם הוא בחול יש
להסירו משם קודם הקריאה אף אם יוכל להכיר האותיות
דרך בהירות השעוה ואם יש לחוש שע"י שיהי' עוסק
במהירות להסירו יתקלף מן האותיות ויפסל יוכל לקרות
בו כך ומ"מ אחר הקריאה לריך לקלפו צמחון ואם הוא
בשנת אסור לקלפו אלא אם האותיות ניכרות דרך
השעוה יקרא בו עי"ש. אלמא דס"ל דאפילו אם
האותיות ניכרות היטב מ"מ לכתחלה אל יקרא בו, אצל
בשאלתינו דא"ל לקלוף הדבק בלי שיקלל הכתב הוי
כדיעבד נראה דלא מפסיל התפילין ולכ"ע כשר התפילין.

העו"ה להלכה: דבק שקוף שנשפך על האותיות
באופן שא"ל להסירו והאותיות נראין היטב האם
יש איזה חשש ע"ז.

סימן מ"ו

בעניני שרטוט

(א) ראיתי בקונ' א' על הל' סת"ם שמחדש דאע"ג
דנוהגין לשרטט למעלה מהכתב אם שרטט למטה
מהכתב ג"כ כשר כדיעבד צין להטעם דהשרטוט הוא
לישר הכתב הרי ישר הכתב וצין אם השרטוט הוא
מהלל"מ הרי שרטט.

ולי לא נראה כן חדא כיון דאין רואין דכל הסופרים
משרטטין למעלה מהכתב א"כ הם קבלו כך עד משה
רבינו מפי הקצ"ה לשרטט דוקא למעלה דאם אין
קפידא לשרטט דוקא למעלה למה לא ראינו נוהגין
עכ"פ מקצת סופרים ששרטטו למטה. אלא ע"כ כן הי'
הקבלה וכל המונה ידו על התחמונה.

http://www.otzar.org הודפס מאתר אוצר החכמה

עי"ש, וכן הסכים עמי הגאון רי"ש אלישיב שליט"א,
ועי' בגדולי הקדש סי' רע"א ס"ק ח' דמשמע דצעי
שיאמר לשם קדושה עי"ש.

(ב) אך הנני מסתפק בכה"ג בהשם אם אמר לשם ה' ולא
אמר לשם קדושת השם אי מהני. ולכ' י"ל דלא מהני
דהרי חקר הלשכת הסופר (בחקירה י"א) מי שכ' את
השם וידע שזהו שמו של הקצ"ה אלא שלא כוון לקדשו
אי מהני והציא שם מהצרכי' דלענין ס"ת לא מהני כיון
שלא נחכוון לקדש אצל מ"מ אסור במחיקה עי"ש, א"כ
לפי"ו הכי נמי לא מהני אם אמר לשם השם מכיון דלא
קדשו, אך י"ל דכאן עדיף טפי דהתם לא מהני משום
דרך ידע שזה שם, אצל לא אמר כלום לשם השם, אצל
היכא דאמר לשם ה' י"ל דזה נחשב לקידוש.

ונראה להציא רא"י מהצ"י דמהני שהרי כ' הצ"י
בסי' ל"ב בשם האו"ח כשכותב א' מהאזכרות לריך
שיכוין אותם לשם השם חלקי ישראל אלמא דמהני אע"פ
שלא הזכיר לשם קדושת השם. וי"ע למעשה.

העו"ה להלכה: (א) דקני דדיעבד אם אמר שכותב
לשם סת"ם. (ב) ואפשר דה"ה בכתיבת השם אם אמר רק
לשם השם ולא אמר לשם קדושת השם מהני, וי"ע.

סימן מ"ה

שא"ל: דבק שקוף שנשפך על אותיות של תפילין
באופן שא"ל להסירו והאותיות נראין היטב האם
יש איזה חשש ע"ז.

תשובה: (א) הפוסקים דנים באם נפל שעוה על האות
(עי' בשו"ת הלק"ט ח"א סי' ז"ט ובשו"ת שו"ת ח"ב
סי' ד' ובצאה"ט או"ח סי' קמג ס"ק ט) אי כשר באופן
שאין נראה הכתב, ומשמע שם דבאופן שרואין הכתב
דרך השעוה כשר. ועי' ג"כ בפתחי תשובה יו"ד (סי'
רע"ו סק"ו) בשם הת' שמש נדקה דשעוה שנפל על
השם אין ספק דפסול אין כאן ולא דמי לזרק זהב דהתם
הזהב מצטל את הדיו ומעלימו מן העין אצל הכא
האותיות ניכרות ואין השעוה מצטלחם עי"ש.

וי"ב כיון דכל אות צעי שיהא מוקף גיל וא"כ אם
נפל עליו שעוה אין האות מוק"ג אלא מוקף בשעוה,
ואע"ג דבשעת הכתיבה הי' מוק"ג מ"מ זה מהני רק
לגבי נקב שנעשה אצל האות אחר הכתיבה משא"כ לגבי
נגיעה צין אות לאות לא מהני כדאי' בסי' ל"ב, וצריכים
לומר כיון דצמיאות רואין הקלף צין אות לאות והשעוה